

Zasedání Národního shromáždění Československého roku 1918.

Tisk 54.

Zpráva

ústavního výboru

o návrhu zákona, jímž zrušují se šlechtictví, řády a tituly.

Původní návrh vládní měl toto znění:

§ 1. Šlechtictví, dále řády a tituly, pokud nevyplývají z povolání se zrušují. Občanům státu Československého zapovídá se přijímati podobných vyznamenání i v cizině. Cizozemec pozbývá vyznamenání takových nabytím tuzemského státního občanství.

Občané Československého státu, kteří byli šlechtici, smějí užívatí jen svého rodného jména bez každého přídomku a dodatku vyznačujícího šlechtictví (ku příkladu kníže, hrabě, svobodný pán, šlechtic atd.)

§ 2. Řády, čestné kříže, medaile a podobné odznaky, jež dle platných předpisů v případě úmrtí vyznamenaného dědicové nebo členové rodiny zesnulého mají vrátiti, musí býti nejdéle do šesti měsíců vráceny nejvyššímu úřadu pro správu vnitřní.

§ 3. Zákon tento nabývá účinnosti dnem vyhlášení.

Ve svých poradách dospěl ústavní výbor k názoru, že původní znění návrhu dlužno přepracovati. Zvláště první věta paragrafu prvního, pokud vztahuje se na tituly, zdála se mu poněkud neurčitou. Dle ní pozbyli by například mnozí doktoři, inženýři atd. svých akademických hodností (titulů), poněvadž není ve všech případech nutno, aby podobný akademický titul "vyplýval z povolání". Vycházeje z hlediska, že třeba především odstraniti dosavadní zvyk udělování titulů jako pouhých vyznamenání, vyloučil ústavní výbor ve svém návrhu případy, v nichž nabývá jednotlivec na udělení titulu přímo právního nároku tím, že splnil veškeré platným řádem předepsané podmínky (na př. složení rigoros na vysoké škole).

Dále bylo v poradách ústavního výboru poukazováno k tomu, že jde především o to, aby odstraněn byl zvyk udělování titulů se strany státu, po případě jiných veřejných korporací, a že je jednak zbytečné jednak technicky nemožno zakazovati soukromým jednotlivcům a korporacím (sem patří dle novodobého názoru též církev), aby udělovali tituly. Na konec byl však z první věty paragrafu prvního po návrhu referentově vypuštěn původně zamýšlený pasus "pokud byly státem nebo jiný mi veřejnými korporacemi udělovány", a to proto, že zákonu jde patrně o to, aby udělování titulů (kromě případů výslovně vyjmutých) nemělo pro obor státní právní platnosti, a to bez ohledu na to, který činitel je udílí. Kromě toho jest pojem "veřejné korporace" příliš neurčitý.

Druhá výjimka týká se úředních hodností. Pojmy "hodností" a "titulů" často splývají. Dle názoru ústavního výboru mají i nadále zůstati v platnosti titulatury, které plynou z úřední hodnosti skutečně zastávané (**stavební rada, vrchní účetní rada atd.**). Slovem "skutečně" zamezeno býti má udělování pouhých hodnostních titulů jako na př. udělení titulu vrchního rady tomu, kdo jest pouhým radou, **mimořádného profesora** tomu, kdo jest ve skutečnosti soukromým **docentem** atd. Podstatně jinou věcí jest odstranění některých dosavadních nevhodných titulatur pro určité úřední hodnosti. Sem spadají zejména tituly související s dosavadním zřízením dynastickým, pokud se týče monarchickým, jako na př. "**dvorní rada**", pak označování vyšších hodnostních tříd tituly věcně nepřiléhajícími, jako na př. **ředitelů středních škol "vládními rady"** a pod. Ústavní výbor má za to, že povinnost změny podobných titulatur uložena jest vládě paragrafem třetím osnovy.

Historické právo vysokých škol udělovati čestné tituly mužům, kteří o vědu se zasloužili, má býti i nadále zachováno, poněvadž ústavní výbor měl za to, že v demokratické republice nebude nadále nebezpečí, že vysoké školy tohoto svého práva zneužijí, jak stalo se v některých případech v době politické persekuce v této válce. Pouhé **členství**, pokud se týče **čestné členství v učených společnostech**, akademiích a pod. **nepokládá** ústavní výbor za "tituly".

První větu druhého odstavce paragrafu prvního, jak navržena byla vládou ("občanům státu Československého **zapovídá** se přijímati podobných vyznamenání i v cizině") pozměnil ústavní výbor takto:

"Občané republiky Československé nemohou ani v cizině platně přijímati vyznamenání." (§ 2. návrhu ústavního výboru). Učinil tak proto, aby vyhnul se slovu "zapovídá se", které zbytečně mohlo by připomínati policejní stát. Netřeba dle názoru ústavního výboru přímo zapovídati (a po případě trestati) přijetí dotčených vyznamenání; stačí, když zákon jasně prohlašuje, že s hlediska právního řádu Československé republiky **nelze jich "platně nabývatí"**. Druhá věta druhého odstavce paragrafu prvního (vládního návrhu) rozumí se samo sebou a byla proto výborem škrtnuta.

Člen ústavního výboru Dr. Bouček navrhoval, aby do zákona přijata byla výslovná **trestní sankce**, zejména pro případy dalšího užívání šlechtických přídomků. **Ústavní výbor** po návrhu referentově

vyslovil se **proti** tomu, poněvadž slavnostní ráz zákona byl by pojetím výslovné trestní sankce (peněžitá pokuta, vězení) porušen, ačkoliv jinak plně uznává potřebu, aby dosavadní právní normy o zneužívání šlechtických titulů byly změněny, pokud se týče doplněny. Podobné změny patří však dle názoru většiny ústavního výboru z hlediska zákonodárné techniky do všeobecného zákona trestního. Ve výboru bylo ostatně k tomu poukazováno, že záruka plné účinnosti nového zákona, jenž má slavnostním způsobem projevit demokratický ráz Československé republiky, bude spočívat více ve skutečném demokratickém smyslení obyvatelstva než v trestní sankci. Zřetel na slavnostní formu zákona přiměl ústavní výbor též k tomu, že vypustil celý § 2. vládního návrhu. Provádění tohoto ustanovení naráželo by ostatně na obtíže v případech, kdyby šlo o vrácení cizozemských řádů, medailí a pod, vyznamenání. Dle § 3. osnovy má vláda zejména povinnost přizpůsobiti novým poměrům rozličné úřední (veřejné) záznamy, knihy a pod.

Dr. Franta,
předseda.

Dr. Weyr, referent.

**Zákon ze dne listopadu 1918,
jímž zrušují se šlechtictví, řády a tituly.**

§ 1.

Šlechtictví a řády, jakož i veškerá z nich plynoucí práva se zrušují, rovněž tak tituly, pokud byly udělovány jako pouhá vyznamenání. V platnosti zůstávají takové tituly, na které lze splněním předepsaných podmínek nabytí právního nároku (titul doktorský, inženýrský atd.), pak tituly, jež vyjadřují skutečně zastávanou úřední hodnost, a vyznamenání udělovaná vysokými školami (čestné doktoráty a pod.).

Bývalí šlechtici nesmějí užívati svého rodného jména s přídomkem nebo dodatkem, vyznačují šlechtictvím.

§ 2.

Občané republiky Československé nemohou ani v cizině platně přijímati vyznamenání, pokud byla předcházejícím paragrafem zrušena.

§ 3.

Ministru vnitra ukládá se, aby v dohodě se súčasťněnými ministry zákon tento provedl.

§ 4.

Zákon tento nabývá platnosti dnem vyhlášením.